729G46 Informationsteknologi och programmering

Tema 2, Föreläsning 2.1-2.2

Johan Falkenjack, johan.falkenjack@liu.se

Föreläsningsöversikt, FÖ 2.1-2.2

- Vad har vi lärt oss hittills?
- Tema 2: Informationsbearbetning
- Sekventiell information; sekvenser av värden
- Python: Vad behöver vi för att bearbeta sekventiell information?
    - sanningsvärden, villkor, loopar
- Funktioner och scope; lokala och globala variabler
- Felsökning och olika typer av fel
- Testning
- Programabstraktion
- Läsa från textfiler
- Några sträng- och listmetoder

Vad har vi lärt oss under Tema 1?

Tema 1

- Datorn och program
- Beståndsdelar i ett program:
    - värden, datatyper: int, float, str, list
    - variabler, operatorer, uttryck
    - satser, nyckelord
    - funktioner, argument, returvärden
    - block
- Diskret matematik
    - mängder

Repetition: return eller print

- return
    - En sats som styr programflödet
    - Bara i funktioner
    - Skickar ett värde *tillbaka* till koden som anropat funktionen
    - Kan finnas på flera platser i en funktion men kan bara köras en gång och är alltid det sista som händer i funktionen
    - Inga parenteser
- print
    - En funktion som skriver ut ett värde
    - Kan göras hur många gånger som helst och nästan var som helst
    - Påverkar inte programflödet
    - Parenteser används för att anropa funktionen

print

In [2]:
```
def add_1_and_print(value):
    print(value+1)

add_1_and_print(1)
```

```
2
```

return

In [3]:
```
def add_1_and_return(value):
    return value+1
```

return

In [3]:
```
def add_1_and_return(value):
    return value+1
```

In [4]:
```
print(add_1_and_return(1))
```

```
2
```

return

In [3]:
```
def add_1_and_return(value):
    return value+1
```

In [4]:
```
print(add_1_and_return(1))
```

```
2
```

In [5]:
```
print(add_1_and_return(add_1_and_return(1)))
```

```
3
```

print

In [6]:
```
def add_1_and_print(value):
    print(value+1)

add_1_and_print(1)
```

```
2
```

print

In [6]:
```
def add_1_and_print(value):
    print(value+1)

add_1_and_print(1)
```

```
2
```

In [7]:
```
add_1_and_print(add_1_and_print(1))
```

```
2
```

```
---------------------------------------------------------------------
------
TypeError                                 Traceback (most recent call
last)
Cell In[7], line 1
----> 1 add_1_and_print(add_1_and_print(1))

Cell In[6], line 2, in add_1_and_print(value)
      1 def add_1_and_print(value):
----> 2     print(value+1)

TypeError: unsupported operand type(s) for +: 'NoneType' and 'int'
```

Tema 2
Informationsbearbetning

Hur representerar vi information i en dator?

- **Representation**
- **Modeller**
- **Datatyper**: heltal, flyttal, strängar, listor

Hur representerar vi information i en dator?

- **Representation**
- **Modeller**
- **Datatyper**: heltal, flyttal, strängar, listor

- Ordböcker? Bilder? Filmer? Kontaktuppgifter? Ljud? Lukter? Släktingar? Ansiktsuttryck? Kunskap? Känslor? Känslan av att springa? Ordet vi nästan kan? De saker som finns på mitt skrivbord? Associationer?

Information och informationsbearbetning

- Hur får vi "in" information?
- Hur ser information ut?
- Hur bearbetar vi information?
- Hur beskriver vi i ett program hur information ska bearbetas?
- Vad behöver vi kunna uttrycka med vårt programmerinsspråk?

Information / data

- Enstaka värden: 0, 1
- I de flesta fall behöver vi representera mer "komplex" information. Hur?
- Ökar abstraktionsnivån genom att bygga med underliggande strukturer
    - { 0, 1 } -> tal -> tecken
    - Sekvenser av värden: strängar, listor
    - Sekvenser av sekvenser av värden: ord -> meningar -> dokument ...

Tema 2

- Lagring, användning/bearbetning av värden i sekvens.
- Lagring
    - Python: datatyper
    - Begreppssem 2: filer, filformat, komprimering, filsystem
- Användning och bearbetning
    - styra flöde i program
    - repetition i program
- Diskret matematik
    - tupler, grafer, relationer

Sekvenser av värden

När behövs en sekvens av värden?

Vad kan representeras som en sekvens av värden?

Enkla värden

- Vad kan representeras som ett enkelt värde?
- T.ex. heltal, flyttal, strängar (om vi ser på en sträng som ett enstaka värde)

Vad är en sekvens av värden

- Ordning
    - A kommer före B
    - B kommer före C
    - C kommer före D
    - ...

Vad är en sekvens av värden

- Ordning
    - A kommer före B
    - B kommer före C
    - C kommer före D
    - ...

- Finns det scenarion där vi har
    - en ändlig sekvens av värden?
    - en oändlig sekvens av värden?

Sekventiell information och datorn

- Minnesplatser i RAM
- Värden lagrade i filer
- Värden från olika sensorer
- Inlägg i ett flöde i sociala medier

Från bits till tal, till tecken, till strängar

- Åtta bitar (binärt): `0b11111111`, `0b00001111`, `0b01010101`
- Hexadecimalt: `0xff`, `0x0f`, `0x55`
- Decimalt: `255`, `15`, `85`
- Teckentabeller: `65 = 'A'`, `97 = 'a'`
- Strängen `"Aa"` = `65 97 0` (decimalt), eller `0x41 0x61 0x00` (hexadecimalt)
    - Värdet 0 används för att visa var strängen slutar (t.ex. om man läser strängenfrån minnet)

Sekvenser av värden

Lagring av data i en fil

Filer och filformat

Filer och filformat

- Fil
    - sekvens av värden (bytes) som hör ihop och lagras i ett filsystem.
    - en byte kan användas för att representera ett värde mellan 0-255 (`0x00-0xFF` , `0b00000000-0b11111111`)

Filer och filformat

- Fil
    - sekvens av värden (bytes) som hör ihop och lagras i ett filsystem.
    - en byte kan användas för att representera ett värde mellan 0-255 (`0x00-0xFF` , `0b00000000-0b11111111`)

- Filformat
    - standard för hur information ska lagras (kodas) i en fil
    - specifikation
    - öppna kontra stängda filformat

Filer och filformat

Filer och filformat

- **Textbaserade filformat**
    - **Fördel**: vi kan läsa och redigera informationen med en texteditor
    - **Nackdel**: kan ta mycket mer plats än nödvändigt
    - **Exempel**: csv, tsv, xml, html, css, json

Filer och filformat

- **Textbaserade filformat**
    - **Fördel**: vi kan läsa och redigera informationen med en texteditor
    - **Nackdel**: kan ta mycket mer plats än nödvändigt
    - **Exempel**: csv, tsv, xml, html, css, json
- **Binära filformat**
    - **Fördel**: tar mindre plats, snabbare/effektivare
    - **Nackdel**: vi behöver använda speciell mjukvara för att läsa/ändra
    - **Exempel**: jpg, png, gif, mp3, mov, m4v, pdf, doc

Filer och filformat

- **Textbaserade filformat**
    - **Fördel**: vi kan läsa och redigera informationen med en texteditor
    - **Nackdel**: kan ta mycket mer plats än nödvändigt
    - **Exempel**: csv, tsv, xml, html, css, json
- **Binära filformat**
    - **Fördel**: tar mindre plats, snabbare/effektivare
    - **Nackdel**: vi behöver använda speciell mjukvara för att läsa/ändra
    - **Exempel**: jpg, png, gif, mp3, mov, m4v, pdf, doc
- **Mixade filformat**
    - **Exempel**: pdf, docx, xlsx

Textbaserade filformat

Textfiler

- Filer där varje enhet data/värde ska tolkas som ett tecken
- Olika teckentabeller och teckenkodningar
    - teckentabell: olika "skiffer", t.ex. "A" = 65 (i ASCII)
    - teckenkodning: olika sätt att lagra teckenvärdena

ASCII

- American Standard Code for Information Interchange (1963)
- Standard på det tidiga internet och fortfarande den mest allmängiltiga teckenkodningen
- 7 bitar
    - (Lagras dock idag alltid i en byte, dvs 8 bitar, med 0 i första positionen)
- $2^7 = 128$ möjliga tecken, alltså väldigt begränsat
    - T.ex. saknas å, ä, och ö

ASCII-tabellen

	_0	_1	_2	_3	_4	_5	_6	_7	_8	_9	_A	_B	_C	_D	_E	_F
0_ 0	NUL 0000	SOH 0001	STX 0002	ETX 0003	EOT 0004	ENQ 0005	ACK 0006	BEL 0007	BS 0008	HT 0009	LF 000A	VT 000B	FF 000C	CR 000D	SO 000E	SI 000F
1_ 16	DLE 0010	DC1 0011	DC2 0012	DC3 0013	DC4 0014	NAK 0015	SYN 0016	ETB 0017	CAN 0018	EM 0019	SUB 001A	ESC 001B	FS 001C	GS 001D	RS 001E	US 001F
2_ 32	SP 0020	! 0021	" 0022	# 0023	$ 0024	% 0025	& 0026	' 0027	(0028	) 0029	* 002A	+ 002B	, 002C	- 002D	. 002E	/ 002F
3_ 48	0 0030	1 0031	2 0032	3 0033	4 0034	5 0035	6 0036	7 0037	8 0038	9 0039	: 003A	; 003B	< 003C	= 003D	> 003E	? 003F
4_ 64	@ 0040	A 0041	B 0042	C 0043	D 0044	E 0045	F 0046	G 0047	H 0048	I 0049	J 004A	K 004B	L 004C	M 004D	N 004E	O 004F
5_ 80	P 0050	Q 0051	R 0052	S 0053	T 0054	U 0055	V 0056	W 0057	X 0058	Y 0059	Z 005A	[005B	\ 005C	] 005D	^ 005E	_ 005F
6_ 96	` 0060	a 0061	b 0062	c 0063	d 0064	e 0065	f 0066	g 0067	h 0068	i 0069	j 006A	k 006B	l 006C	m 006D	n 006E	o 006F
7_ 112	p 0070	q 0071	r 0072	s 0073	t 0074	u 0075	v 0076	w 0077	x 0078	y 0079	z 007A	{ 007B	| 007C	} 007D	~ 007E	DEL 007F

ASCII och radbrytningar

- Radbrytningar i ASCII designade efter skrivmaskiner:
    - LF (`000 1010`): ”Line Feed”, gå till nästa rad
    - CR (`000 1101`): ”Carriage Return”, återvänd till början av raden
- Två tecken för en ”vanlig radbrytning”!
    - CR LF: Windows, MS-DOS
- Lagringsutrymme var dyrt och begränsat. Lösning: Välj ett. Men vilket?
    - LF: Unix (och Unix-lika system som macOS, GNU/Linux, Android), Amiga
    - CR: Commodore64, Apple II, Mac OS
- Orsakar fortfarande problem

Arvet efter ASCII

- Olika länder skapade egna versioner av ASCII
    - ISO/IEC 646 beskriver olika nationella ASCII-varianter
- 8 bitar blev standard, ASCII slösade bort 1 hel bit, dvs $2^8 - 2^7 = 128$ möjliga tecken.

Arvet efter ASCII

- Olika länder skapade egna versioner av ASCII
    - ISO/IEC 646 beskriver olika nationella ASCII-varianter
- 8 bitar blev standard, ASCII slösade bort 1 hel bit, dvs $2^8 - 2^7 = 128$ möjliga tecken.
- Snilleblixt: Använd alla 8 bitar och kalla det "utökad ASCII"! Tecken 0-127 samma som ASCII, men sen då?
    - Adobe: PostScript Standard Encoding
    - Microsoft: CP1252
    - Apple: MacRoman
    - Etc…
- Radbrytningskaoset all over again.

Unicode

- **Teckentabell** med plats (tekniskt sett) för 1 114 112 olika tecken
    - Version 1.0.0 (1991): 7 163 tecken
    - Version 3.1 (2001): 94 140 tecken
    - Version 6.0 (2010): 110 116 tecken
    - Version 15.1 (2023): 149 813 tecken (publiceras idag, 12 september 2023)
- **Teckenkodningar**: UTF-8, UTF-16 m.fl.
- Diverse skriftsystem
    - latinska bokstäver, kyrilliska, punktskrift, kinesiska, arabiska, runskrift, kilskrift, hieroglyfer, m. fl.
- Diverse andra tecken/glyfer
    - emoji, pilar, matematiska symboler, valutor, noter

Tabell-data, CSV

- "comma separated values"
    - ibland används något annat tecken än kommatecken, ofta kolon eller tab (ofta kallat tsv istället)
- Rader av värden
- Varje värde på raden skiljs åt av ett kommatecken (eller något annat tecken)
- Varje rad måste ha lika många värden

CSV-exempel

```
"Sex","Weight (Sep)","Weight (Apr)","BMI (Sep)","BMI (Apr)"
"F",64,60,24.24,22.88
"F",56,53,21.23,20.23
"M",72,59,22.02,18.14
"M",97,86,19.7,17.44
"M",93,88,26.97,25.57
"F",68,64,21.51,20.1
"M",59,55,18.69,17.4
```

XML - Extensible Markup Language

- Ett *uppmärkningsspråk* som används för att strukturera data.
- Textbaserat, dvs information lagras som text.
- DTD (Document Type Definition)/Schema specificerar strukturen separat från dokumentet som innehåller data
- Kan användas för många olika typer av information.
- Hierarkisk struktur
- **SVG**: XML-baserat grafik-format
- **HTML**: XML-liknande dokumentstrukturformat

XML-exempel

```
<book>
    <author>Ludwig Wittgenstein</author>
    <title>Tractatus logico-philosophicus</title>
    <year>1921</year>
</book>
```

XML-exempel

```
<book>
    <author>Ludwig Wittgenstein</author>
    <title>Tractatus logico-philosophicus</title>
    <year>1921</year>
    <contents>
        <chapter>
            <title>Inledning</title>
            <section>
                <title>1. Wittgenstein och Tractatus</title>
                <paragraph>
                ...
                </paragraph>
            </section>
        </chapter>
    </contents>
</book>
```

Binära filformat

Värden behöver inte kunna tolkas som tecken

Binära filformat

- Ofta förekommande struktur
    - *Header* med metadata (data om data, t.ex. beskrivningar av format) lagrat som text följt av data lagrad binärt
- Specifikt användningområde
    - Många format kan endast användas för att koda en specifik typ av information (t.ex. bild, ljud, presentation etc)
- Exempel på undantag (som kan lagra flera olika filer)
    - (komprimerade) arkiv-format som zip, rar, 7z, etc.

Exempel: Bild

- Varje pixel kan t.ex. representeras som ett 24-bitars värde
    - Tre bytes behövs för varje pixel
    - 8 bitar för röd, 8 bitar för grön, 8 bitar för blå

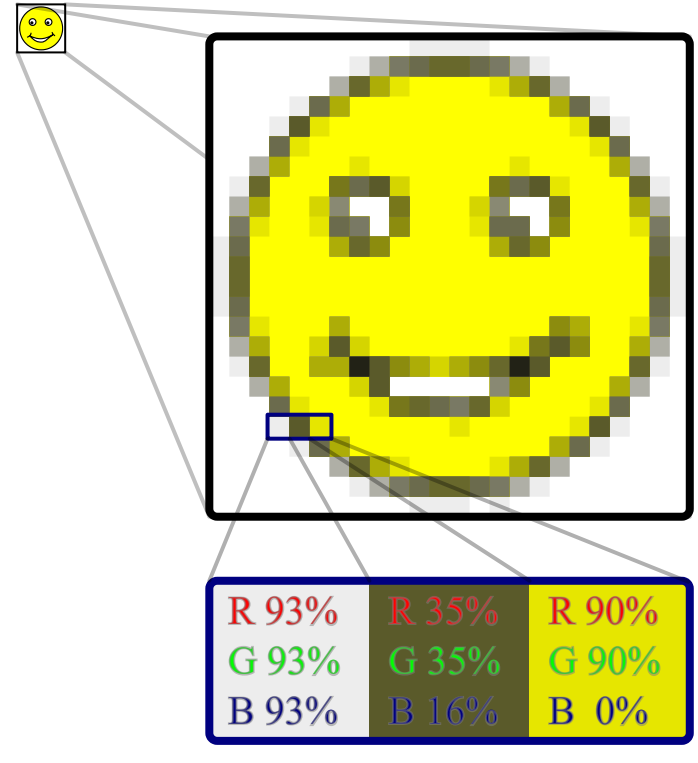

Sekvenser av värden

I Python

Sekvenser i Python.

Exempel: strängar

- En sträng är en sekvens av tecken.

Sekvenser i Python.

Exempel: strängar

- En sträng är en sekvens av tecken.

In [8]:
```
mitt_namn = "Pikachu"
mitt_namn[0]
```

Out[8]:
```
'P'
```

Sekvenser i Python.

Exempel: strängar

- En sträng är en sekvens av tecken.

In [8]:
```
mitt_namn = "Pikachu"
mitt_namn[0]
```

Out[8]:
```
'P'
```

In [9]:
```
mitt_namn[1:3]
```

Out[9]:
```
'ik'
```

Sekvenser i Python.

Exempel: strängar

- En sträng är en sekvens av tecken.

In [8]:
```
mitt_namn = "Pikachu"
mitt_namn[0]
```

Out[8]:
```
'P'
```

In [9]:
```
mitt_namn[1:3]
```

Out[9]:
```
'ik'
```

In [10]:
```
"Mr. " + mitt_namn
```

Out[10]:
```
'Mr. Pikachu'
```

Sekvenser i Python.

Exempel: strängar

- En sträng är en sekvens av tecken.

In [8]:
```
mitt_namn = "Pikachu"
mitt_namn[0]
```

Out[8]:
```
'P'
```

In [9]:
```
mitt_namn[1:3]
```

Out[9]:
```
'ik'
```

In [10]:
```
"Mr. " + mitt_namn
```

Out[10]:
```
'Mr. Pikachu'
```

In [11]:
```
mitt_namn + "Mr. "
```

Out[11]:
```
'PikachuMr. '
```

Sekvenser i Python.

Exempel: listor

- **En lista är sekvens av värden** (t.ex. heltal, flyttal, strängar).
- **En lista är också ett värde**, dvs en lista kan också innehålla andra listor.

Sekvenser i Python.

Exempel: listor

- **En lista är sekvens av värden** (t.ex. heltal, flyttal, strängar).
- **En lista är också ett värde**, dvs en lista kan också innehålla andra listor.

In [12]:
```
godis = ["söt", "grön", "mjuk", "kletig"]
godis[0]
```

Out[12]:
```
'söt'
```

Sekvenser i Python.

Exempel: listor

- **En lista är sekvens av värden** (t.ex. heltal, flyttal, strängar).
- **En lista är också ett värde**, dvs en lista kan också innehålla andra listor.

In [12]:
```
godis = ["söt", "grön", "mjuk", "kletig"]
godis[0]
```

Out[12]:
```
'söt'
```

In [13]:
```
godis[1:3]
```

Out[13]:
```
['grön', 'mjuk']
```

Sekvenser i Python.

Exempel: listor

- **En lista är sekvens av värden** (t.ex. heltal, flyttal, strängar).
- **En lista är också ett värde**, dvs en lista kan också innehålla andra listor.

In [12]:
```
godis = ["söt", "grön", "mjuk", "kletig"]
godis[0]
```

Out[12]:
```
'söt'
```

In [13]:
```
godis[1:3]
```

Out[13]:
```
['grön', 'mjuk']
```

In [14]:
```
["god"] + godis
```

Out[14]:
```
['god', 'söt', 'grön', 'mjuk', 'kletig']
```

In [15]:
```
godis + ["god"]
```

Out[15]:
```
['söt', 'grön', 'mjuk', 'kletig', 'god']
```

Varför börjar vi räkna från 0?

- "Så har det alltid varit!"
    - Men varför?
- Sekvenser lagrades i så kallade "fält" (eng: **array**) i minnet, dvs i direkt följd från en viss minnesadress
    - Minnesadressen pekade på början av första elementet i sekvensen
    - För att komma åt ett element på en viss position i sekvensen användes **index** som indikerade hur många steg från sekvensens start man behövde gå för att komma till elementet man ville ha
    - Första elementet låg alltså på sekvensens minnesadress + 0

Varför börjar vi räkna från 0?

- "Så har det alltid varit!"
    - Men varför?
- Sekvenser lagrades i så kallade "fält" (eng: **array**) i minnet, dvs i direkt följd från en viss minnesadress
    - Minnesadressen pekade på början av första elementet i sekvensen
    - För att komma åt ett element på en viss position i sekvensen användes **index** som indikerade hur många steg från sekvensens start man behövde gå för att komma till elementet man ville ha
    - Första elementet låg alltså på sekvensens minnesadress + 0
- Enkelt trick: **Tänk på index som platserna mellan elementen**

Exempel

Exempel

In [16]:
```
spam = "EXEMPEL"
```

Exempel

In [16]:
```
spam = "EXEMPEL"
```

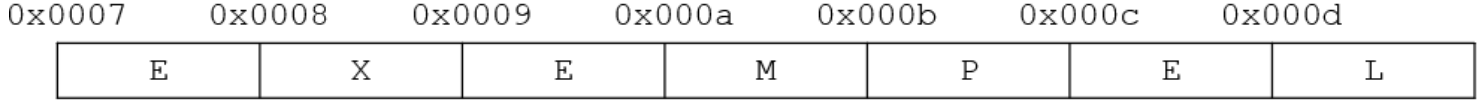

- Vi skapar en sträng `"EXEMPEL"` och sparar den i variabeln `spam`
- Vi antar att `spam` lagras på minnesplats `0x0007`
    - *(normalt sett behöver vi inte bry oss om faktiska minnesadresser i Python och på moderna datorer är minnesadresserna mycket längre)*

Exempel

Exempel

In [17]:
```
spam
```

Out[17]:
```
'EXEMPEL'
```

Exempel

In [17]:
```
spam
```

Out[17]:
```
'EXEMPEL'
```

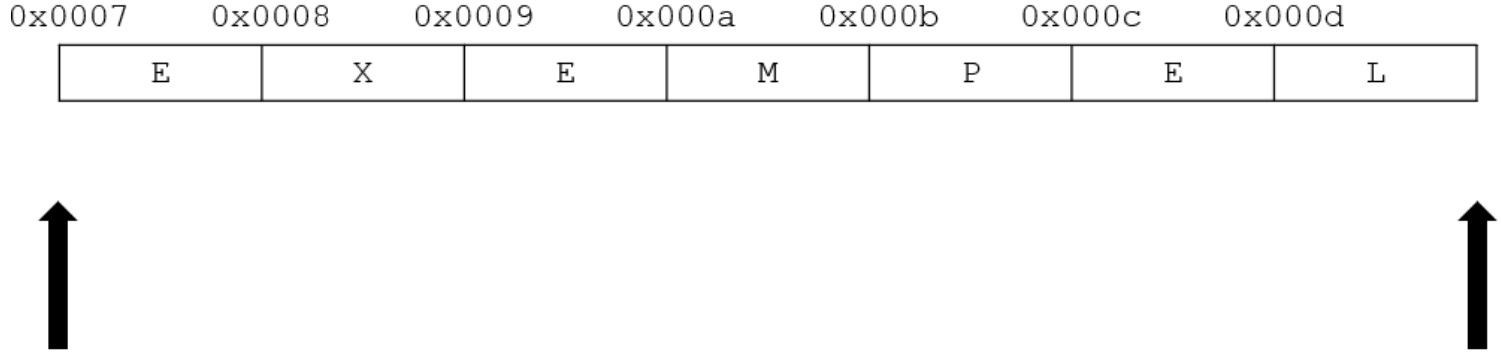

- Om vi *avrefererar* (använder) variabeln `spam` får vi ut sekvensen som börjar på minnesadressen `0x0007` och är 7 tecken lång

Exempel

In [18]:
```
spam[0]
```

Out[18]:
```
'E'
```

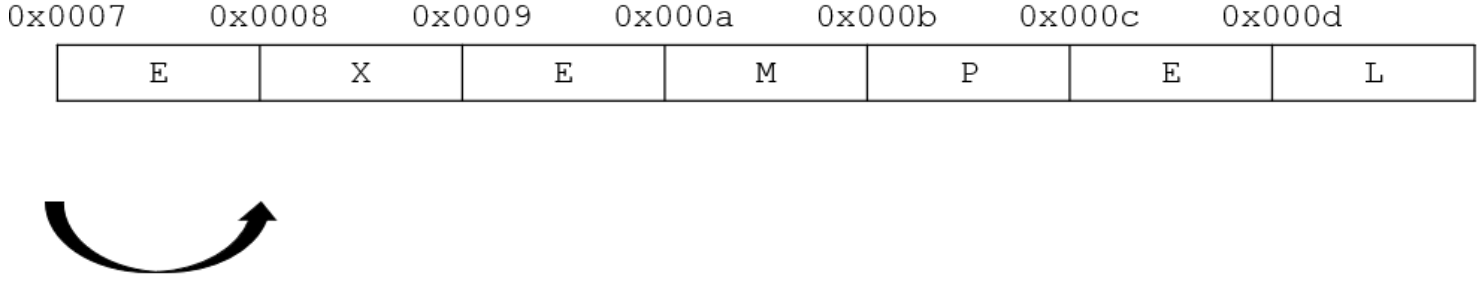

- Om vi använder **indexering** tar vi sekvensens minnesadress, adderar index-värdet, och läser ett element framåt från den beräknade minnesadressen

Exempel

In [19]:
```
spam[1]
```

Out[19]:
```
'X'
```

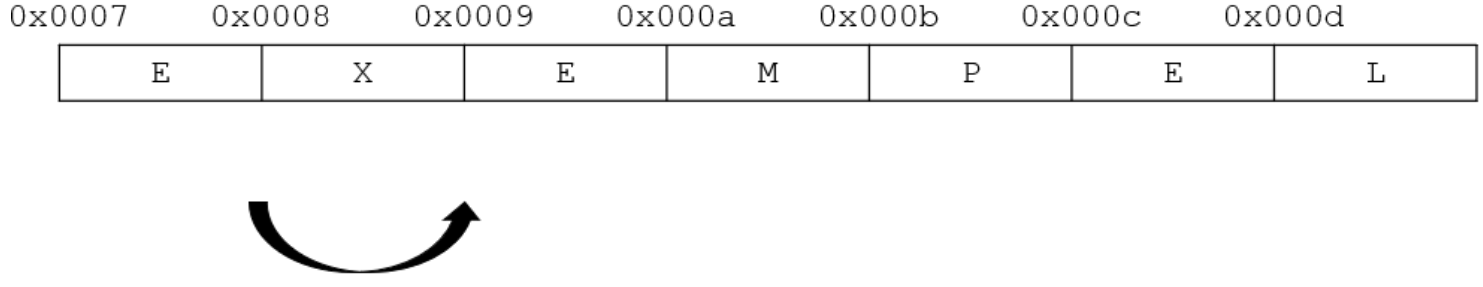

- Om vi använder **indexering** tar vi sekvensens minnesadress, adderar index-värdet, och läser ett element framåt från den beräknade minnesadressen

Exempel

In [20]:
```
spam[2:5]
```

Out[20]:
```
'EMP'
```

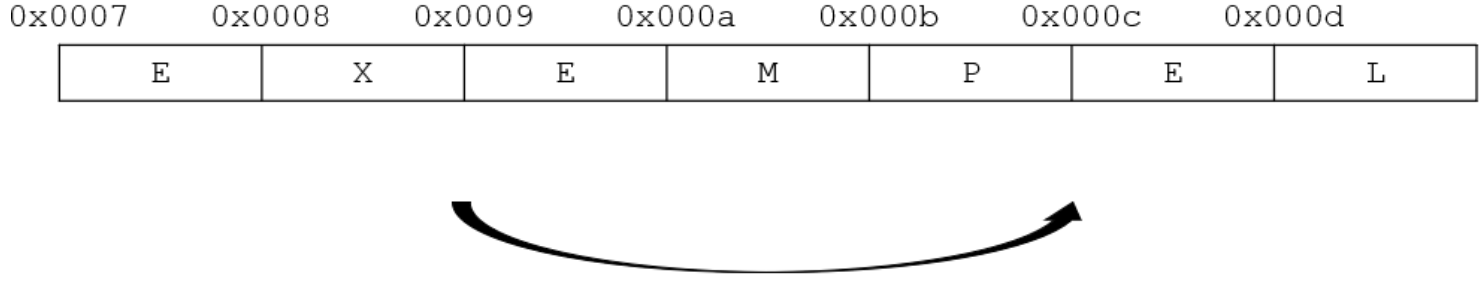

- Om vi använder "utsnitt" (eng: **slice**) adderar start- och stopvärdena till sekvensens minnesadress och läser från den den första och fram till den andra beräknade minnesadressen.

Sekvenser av värden

Programmatisk bearbetning

De flesta beräkningarna och processer i datorer är sekventiella

- Information läses sekventiellt från start till slut.
- Vad får detta för konsekvenser?

Vem är längst?

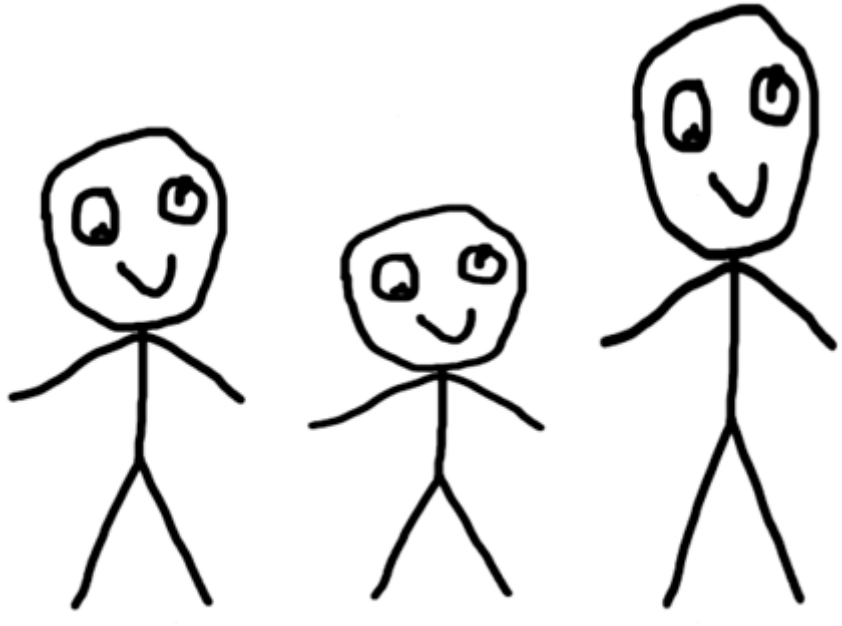

A B C

Vem är längst?

120	100	160
A	B	C

Vem är längst?

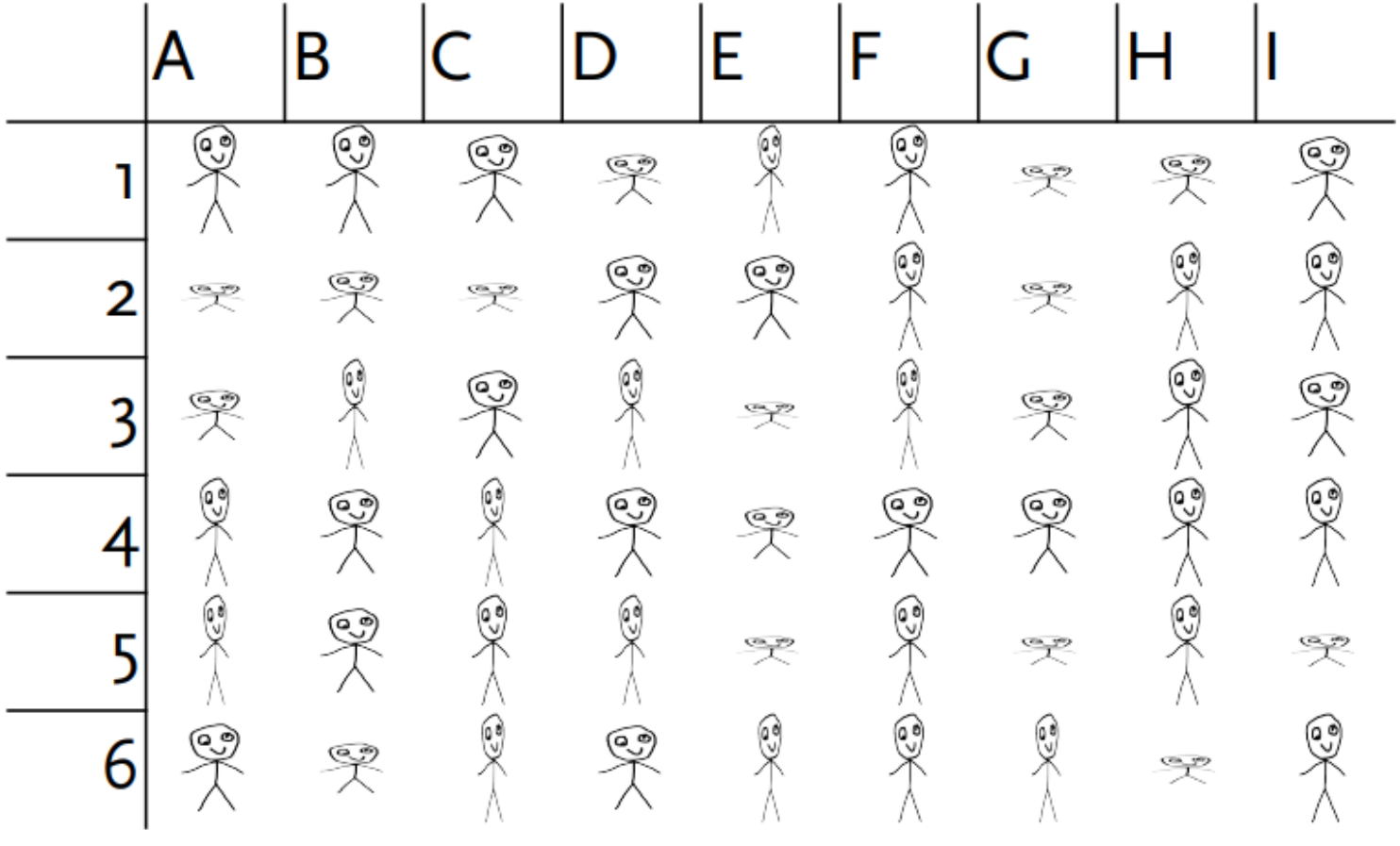

Vem är längst?

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	1	2	71	6	56	5	57	55	84
2	17	89	13	31	22	30	34	65	61
3	69	3	2	62	68	86	8	23	67
4	14	7	2	32	7	11	63	60	16
5	32	2	70	89	3	72	68	59	15
6	53	7	24	8	26	28	67	54	64

Från datorns perspektiv

- Har datorn en översiktsbild? Kan datorn titta på en hel sekvens på en gång?

Från datorns perspektiv

- Har datorn en översiktsbild? Kan datorn titta på en hel sekvens på en gång?

- Datorn kan "titta" på ett element i taget, möjligtvis två precis vid en jämförelse
- Vi måste tillhandahålla arbetsminne
- Datorn kommer inte ihåg något "automatiskt"

Vad behövs för att bearbeta en sekvens av data?

- något sätt att gå igenom sekvensen
- något sätt att beskriva regler för vad som göras beroende på vad för värden vi har i sekvensen

Vad behövs för att bearbeta en sekvens av data?

- något sätt att gå igenom sekvensen
- något sätt att beskriva regler för vad som göras beroende på vad för värden vi har i sekvensen

- (låter detta bekant?)

Nya komponenter

- villkor
- sanningsvärden (ny datatyp)
- jämförelser
- logiska operatorer
- loopar

Nya komponenter

- villkor
- sanningsvärden (ny datatyp)
- jämförelser
- logiska operatorer
- loopar

- Vi kan använda dessa, inte bara för att bearbeta sekvenser, utan för att styra programflöde.

Villkorssatser

- Används för att bestämma vilka delar av koden som ska köras
- Olika scenarion:
    - "Kör kodavsnitt A om vissa villkor uppfylls"
    - "Kör det första kodavsnitt av $A_1, A_2, \ldots, A_n$ vars villkor stämmer"
    - "Kör det första kodavsnitt av $A_1, A_2, \ldots, A_n$ vars villkor stämmer, om inget av deras villkor stämmer, kör kodavsnitt A_{n+1}"

Villkorssatser

- Bestämma villkor för när kod ska köras.

```
if <uttryck som beräknas till ett sanningsvärde>:
    sats1
    sats2
    sats3
    ...
```

Sanningsvärden

- Datatyper vi stött på: `int` (heltal), `float` (flyttal)
- Ny datatyp: sanningsvärde; eng boolean, Python `bool`
    - Efter matematikern och logikern George Boole
- Finns två sanningsvärden: `True` och `False`.

Sanningsvärden

- Datatyper vi stött på: `int` (heltal), `float` (flyttal)
- Ny datatyp: sanningsvärde; eng boolean, Python `bool`
    - Efter matematikern och logikern George Boole
- Finns två sanningsvärden: `True` och `False`.

- "Sannighet": Om andra datatyper än sanningsvärden används tolkar python dem enligt följande:
    - allt förutom värdena `None`, `[]`, `""` och `0` ses som sanna
    - (det finns fler, men vi har inte gått igenom de datatyperna än)

Villkorssatser

- Bestämma villkor för när kod ska köras.

```
if <uttryck som beräknas till ett sanningsvärde>:
    sats1
    sats2
    sats3
    ...
```

- När sanningsvärdet är `True` körs satserna i **blocket** som hör till if-**satsen**.
- När sanningsvärdet är `False` hoppar pythontolken över blocket som hör till if-satsen.

Exempel

In [21]:
```
if True:
    print("Det är sant.")
if False:
    print("Det är falskt.")
```

```
Det är sant.
```

In [22]:
```
if 30-30:
    print("Jag kan räkna med heltal.")
```

Exempel

In [24]:
```
det_regnar = False
det_snöar = True

if det_regnar:
    print("Det regnar!")
if det_snöar:
    print("Det snöar!")
```

```
Det snöar!
```

Exempel

In [25]:
```
def testfunktion1():
    return False

def testfunktion2():
    return "False"

def testfunktion3():
    print(True)

if testfunktion1():
    print("Test 1 OK.")
if testfunktion2():
    print("Test 2 OK.")
if testfunktion3():
    print("Test 3 OK.")
```

```
Test 2 OK.
True
```

Jämförelser (jämförelseoperatorer)

- Jämförelseoperatorer är operatorer vars beräknade värde alltid är ett sanningsvärde, dvs. `True` eller `False`.
- Jämförelseoperatorer i Python
    - lika med: `==`
    - inte lika med: `!=`
    - större än: `>`
    - mindre än: `<`
    - större eller lika med: `>=`
    - mindre eller lika med: `<=`
- Exempel
    - `x == 5`
    - `mätvärde >= maxvärde`

Exempel

```
# villkor med jämförelser
if mina_poäng > dina_poäng:
    print("Jag vann!")

if mina_poäng == dina_poäng:
    print("Oavgjort!")

if dina_poäng > mina_poäng:
    print("Ett fel har uppstått och programmet kommer avslutas.")
```

Exempel

```
# returvärde från len() används som en operand vid jämförelse
if len(meddelande) > 140:
    print("Meddelandet är för långt.")

# returvärde från finns_i_ordlista() används som sanningsvärde
if finns_i_ordlista(ord):
    print("Draget är giltigt.")
```

Logiska operatorer

- Logiska operatorer används för att *kombinera* eller *negera* sanningsvärden.
- Uttryck med logisk operator beräknas alltid till ett sanningsvärde, dvs antingen `True` eller `False`.
    - `and`: ger `True` om **båda** operander är sanna
    - `or`: ger `True` om **minst en** av operanderna är sanna
    - `not`: ger `True` om operanden är `False`, ger `False` om operanden är `True`
- Exempel
    - `mätvärde1 > 100 and mätvärde2 <= 10`

Exempel

In [26]:
```
# villkor med logiska operatorer
temperatur = -6.2
nederbörd = True
```

Exempel

In [26]:
```
# villkor med logiska operatorer
temperatur = -6.2
nederbörd = True
```

In [27]:
```
if temperatur < 0 and nederbörd:
    print("Jag tror att det snöar.")
```

```
Jag tror att det snöar.
```

Exempel

In [26]:
```
# villkor med logiska operatorer
temperatur = -6.2
nederbörd = True
```

In [27]:
```
if temperatur < 0 and nederbörd:
    print("Jag tror att det snöar.")
```

```
Jag tror att det snöar.
```

In [28]:
```
if temperatur < 0 and not nederbörd:
    print("Det snöar i alla fall inte.")
```

Exempel

In [26]:
```
# villkor med logiska operatorer
temperatur = -6.2
nederbörd = True
```

In [27]:
```
if temperatur < 0 and nederbörd:
    print("Jag tror att det snöar.")
```

```
Jag tror att det snöar.
```

In [28]:
```
if temperatur < 0 and not nederbörd:
    print("Det snöar i alla fall inte.")
```

In [29]:
```
if temperatur > -100 and temperatur < 100:
    print("Jag tror att vi är på en annan planet.")
```

```
Jag tror att vi är på en annan planet.
```

Flera möjliga förgreningar

Olika mönster av villkorssatser

- Blocket tillhörande `if` -satsen utförs om villkoret i `if` -satsen är sann.

```
if sanningsvärde:
  satser
```

- Exempel

```
if sensor_value < 150:
  output = 0
```

Varje if-sats är fristående

- Alla `if`-satser på samma nivå kommer att kontrolleras.
- Flera `if`-satser kan vara sanna

In [30]:
```
sensor_value = 100
if sensor_value < 150:
    print("Mindre än 150!")
if sensor_value < 100:
    print("Mindre än 100!")
if sensor_value < 200:
    print("Mindre än 200!")
```

```
Mindre än 150!
Mindre än 200!
```

Gör A om villkoret är sant, annars, gör B

- Ibland vill vi utföra något om villkoret inte är sant, dvs om villkoret är falskt.
- Om vi t.ex. alltid vill utföra antingen A eller B.

Gör A om villkoret är sant, annars, gör B

- Ibland vill vi utföra något om villkoret inte är sant, dvs om villkoret är falskt.
- Om vi t.ex. alltid vill utföra antingen A eller B.

- Varje villkorssats kan ha en tillhörande `else`-gren som endast utförs om villkoret är falskt.

if-sats tillsammans med else-sats

- en `else`-del kan (frivilligt) användas tillsammans med varje `if`-sats.
- `else`-satsens block utförs om villkorssatsen är falsk (dvs när `if`-grenen inte utförs)

```
if sanningsvärde:
  satser
else:
  satser
```

if-sats tillsammans med else-sats

- Exempel

In [31]:

```
if sensor_value < 150:
    output = 0
else:
    output = 1
```

Kontrollera flera villkor, utför ett av dem

- Vi kan vilja ställa upp ett antal olika villkor i prioritetsordning och endast utföra det första villkoret som är sant.
    - Om A är sant gör B
    - Om A är falskt, kolla om C är sant, i så fall gör D
    - Om A och C är falska, kontrollera om E är sant, i så fall gör F

`if`-sats tillsammans med en eller flera `elif`-satser

- **Om sanningsvärde1 är sant**, utförs blocket tillhörande `if`-satsen.
    - Inga `elif`-satser i anslutning till `if`-satsen utvärderas.
- **Om sanningsvärde1 är falskt, utvärderas närmaste `elif`-sats** och dess block utförs om dess sanningsvärde är sant. Övriga `elif` / `else`-satser hoppas över.

```
if sanningsvärde1:
  satser
elif sanningsvärde2:
  satser
# fler elif-satser kan följa
```

if-sats tillsammans med en eller flera elif-satser

- Exempel

```
if sensor_value < 100:
  output = 0
elif sensor_value >= 100 and sensor_value < 200:
  output = 1
elif sensor_value >= 200 and sensor_value < 300:
  output = 2
```

if-sats med elif-satser och avslutande else-sats

- Om **varken if-satsen eller någon av dess elif-satser hade ett sanningsvärde som var sant**, utförs det block som hör ihop med else-satsen.

```
if sanningsvärde:
    satser
elif sanningsvärde:
    satser
# fler satser med elif kan följa
else:
    satser
```

if-sats med elif-satser och avslutande else-sats

- Exempel

```
if sensor_value < 75:
  output = 0
elif sensor_value >= 75 and sensor_value < 150:
  output = 1
elif sensor_value >= 150 and sensor_value < 225:
  output = 2
else:
  output = 3
```

Utföra samma sak flera gånger

loopar, iteration, repetition

Loopar för att repetera/iterera

- Används för att köra samma kod flera gånger
- Exempel
    - skriva ut varje element i en lista
    - addera ett tal till en variabel tills det överstiger ett visst värde
    - flytta fram figuren tills det nuddar en vägg

Två loopkonstruktioner i Python

- `while`-loopen
    - som en villkorssats men blocket upprepas så länge som villkoret är uppfyllt
- `for`-loop
    - används med en sekvens
    - utför blocket för varje element som finns i sekvensen

while-loopen

... som en if-sats fast blocket utförs om och om igen så länge som dess villkor är sant.

while-loopen

- Satserna i blocket som tillhör `while`-loopen upprepas tills `while`-satsens villkor blir falskt.
- Efter sista satsen i blocket börjar loopen om från blockets första sats
- Varje "varv" loopen gör kallas för en **iteration**

```
while <uttryck som beräknas till ett sanningsvärde>:
  sats1
  sats2
  ...
```

Exempel

In [ ]:

```
# räkna upp till 10
count = 0
while count <= 10:
    print(count)
    count += 1
```

Exempel

```
# evig loop
x = 0
while x <= 10:
    print("En dator blir aldrig uttråkad.")
    print(x)
```

Avbryta en loop, eller gå till nästa iteration i en loop

- Nyckelordet `break` användas för att avbryta en loop (hela loopen).
- Nyckelordet `continue` används för att hoppa över resten av loop-blocket och börja om igen från början (nästa iteration)

In [32]:

```python
# kontrollvariabel för loopen
count = 0
while count < 10:
    # Gå vidare till nästa iteration om count är 3 eller 5, notera att vi *in
    if count == 3 or count == 5:
        count += 1
        continue

    if count > 7:
        print("Nu orkar jag inte mer." + "(count: " + str(count) + ")")
        break
    elif count > 3:
        print("Är vi framme snart?" + "(count: " + str(count) + ")")
    elif count > 4:
        print("Har vi kört vilse?" + "(count: " + str(count) + ")")
    else:
        print("Det här är roligt!" + "(count: " + str(count) + ")")
    count += 1
```

```
Det här är roligt!(count: 0)
Det här är roligt!(count: 1)
Det här är roligt!(count: 2)
Är vi framme snart?(count: 4)
Är vi framme snart?(count: 6)
Är vi framme snart?(count: 7)
Nu orkar jag inte mer.(count: 8)
```

Bearbetning av strängar och listor med while-loop

Skriva ut alla värden i en lista

In [33]:
```
namn = ["Ada", "Beata", "Cecilia", "Diana"]

index = 0
while index < len(namn):
    print(namn[index])
    index += 1
```

```
Ada
Beata
Cecilia
Diana
```

Skriva ut alla värden i en lista som funktion

In [36]:
```
def print_all_values(values):
    index = 0
    while index < len(values):
        print(values[index])
        index += 1

namn = ["Ada", "Beata", "Cecilia", "Diana"]
print_all_values(namn)
```

```
Ada
Beata
Cecilia
Diana
```

Skriva ut alla värden i en lista som funktion

In [36]:
```
def print_all_values(values):
    index = 0
    while index < len(values):
        print(values[index])
        index += 1

namn = ["Ada", "Beata", "Cecilia", "Diana"]
print_all_values(namn)
```

```
Ada
Beata
Cecilia
Diana
```

In [37]:
```
print_all_values(["Hej", "Hopp"])
```

```
Hej
Hopp
```

for-loopen

for-loopen

```
for element in a_sequence:
    statement1
    statement2
    statement3
    ...
```

- `for` -loopen loopar över en sekvens
- Vid varje iteration tilldelas variabeln `element` nästa värde i sekvensen `a_sequence`
- **OBS!** variablerna behöver inte heta `element` och `a_sequence`

Gå igenom en lista med for

In [38]:
```
names = ["Adam", "Bethany", "Chris"]

# gå igenom alla element i names. det aktuella elementet
# refereras till via variabeln name i loopen.
for name in names:
    # skriv ut det aktuella elementet i listan names
    print(name)
```

```
Adam
Bethany
Chris
```

Gå igenom en sträng med for

In [39]:
```
word = "fantastisk"

# gå igenom alla tecken i word. det aktuella tecknet
# refereras till via variabeln char i loopen.
for char in word:
    # skriv ut det aktuella tecknet i strängen word
    print(char)
```

```
f
a
n
t
a
s
t
i
s
k
```

Byt ut bokstäver

In [40]:
```
word = "fantastisk"
new_word = ""

for char in word:
    # lägg till "i" istället för "a"
    if char == "a":
        new_word += "å"
    elif char == "s":
        new_word += "l"
    else:
        new_word += char
print(new_word)
```

```
fåntåltilk
```

Vi kan inte ändra på en sträng

- I Python är strängar värden som är oföränderliga (eng. **immutable**)
- Vi kan alltså inte byta ut ett tecken på en visst index i en sträng.
- Vi kan däremot skapa en ny sträng genom att slå ihop en existerande sträng med en annan sträng (operatorn `+`)

Funktionen range()

range()

- Skapar en "virtuell lista med heltal" (en **generator**) som man kan använda som en vanlig lista med heltal.
- `range(stop)` : Börja från 0, öka med 1 och fortsätt generera heltal så länge som heltalet är mindre än `stop`
- `range(start, stop)` : Börja från `start` , öka med 1 och fortsätt generera heltal så länge som heltalet är mindre än `stop`
- `range(start, stop, step)` : Börja från `start` , öka med `step` och fortsätt att generera heltal så länge som heltalet är mindre än `stop`
- För att få en riktig lista kan vi skicka returvärdet från `range()` till funktionen `list()` , t.ex. `list(range(10))`

range()

In [41]:
```
list(range(10))
```

Out[41]:
```
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]
```

range()

In [41]:
```
list(range(10))
```

Out[41]:
```
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]
```

In [42]:
```
list(range(4,6))
```

Out[42]:
```
[4, 5]
```

range()

In [41]:
```
list(range(10))
```

Out[41]:
```
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]
```

In [42]:
```
list(range(4,6))
```

Out[42]:
```
[4, 5]
```

In [43]:
```
list(range(10, 101, 10))
```

Out[43]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

range()

In [41]:
```
list(range(10))
```

Out[41]:
```
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]
```

In [42]:
```
list(range(4,6))
```

Out[42]:
```
[4, 5]
```

In [43]:
```
list(range(10, 101, 10))
```

Out[43]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

In [44]:
```
list(range(10, 110, 10))
```

Out[44]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

range()

In [41]:
```
list(range(10))
```

Out[41]:
```
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]
```

In [42]:
```
list(range(4,6))
```

Out[42]:
```
[4, 5]
```

In [43]:
```
list(range(10, 101, 10))
```

Out[43]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

In [44]:
```
list(range(10, 110, 10))
```

Out[44]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

In [45]:
```
list(range(10, 0, -2))
```

Out[45]:
```
[10, 8, 6, 4, 2]
```

range()

In [41]:
```
list(range(10))
```

Out[41]:
```
[0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]
```

In [42]:
```
list(range(4,6))
```

Out[42]:
```
[4, 5]
```

In [43]:
```
list(range(10, 101, 10))
```

Out[43]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

In [44]:
```
list(range(10, 110, 10))
```

Out[44]:
```
[10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100]
```

In [45]:
```
list(range(10, 0, -2))
```

Out[45]:
```
[10, 8, 6, 4, 2]
```

In [46]:
```
list(range(10, 3, -2))
```

Out[46]:
```
[10, 8, 6, 4]
```

for med range()

In [47]:
```
# Skriv ut siffrorna 0 till 9 (10 siffror)
for i in range(10):
    print(i)
```

```
0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
```

for med range() över längden på en sekvens

Ofta överflödigt:

In [48]:
```
names = ["Adam", "Bethany", "Chris"]
# Skriv ut elementen i listan names
for i in range(len(names)):
    print(names[i])
```

```
Adam
Bethany
Chris
```

for med range() över längden på en sekvens

men ibland praktiskt:

In [49]:
```
names = ["Adam", "Bethany", "Chris"]
# Skriv ut elementen i listan names
for i in range(len(names)):
    print(names[i] + " likes " + names[(i+1) % len(names)])
```

```
Adam likes Bethany
Bethany likes Chris
Chris likes Adam
```

Funktioner och scope

Tips: http://pythontutor.com/

Anropsstacken (eng. call stack)

- En **stack** är en datatyp som fungerar lite som en lista men:
    - Nya element läggs alltid till på toppen av stacken (eng: **push**)
    - Bara det element som ligger på toppen av stacken kan tas bort (eng: **pop**)
- Liknelse: En lista där nya element bara kan läggas till i slutet, och bara det sista elementet kan tas bort.
- **Anropsstacken** är en stack som håller reda på var vi befinner oss i exekveringen av ett Python-skript.
    - På anropsstacken lagras omgivningar (eng: frames) som innehåller de variabler och funktioner som Python-tolken har tillgång till.

Programflöde - funktionsanrop

- Ett pythonprogram tolkas sekventiellt av pythontolken.
- Vi tänker oss att vi har en körmarkör som pekar på vad det som ska utföras näst
- När pythontolken ser ett funktionanrop görs följande
    1. eventuella **argument** i funktionsanropet **beräknas**
    2. eventuella **argument skickas till den anropade funktionen** och en **frame för anropet skapas**
    3. den anropade funktionens **funktionskropp utförs sekventiellt** - körmarkören flyttas till funktionskroppen
    4. **när funktionen är klar tas dess frame bort** och
    5. **körmarkören flyttas tillbaka dit anropet påträffades** och funktionens **returvärde "ersätter" funktionsanropet**

Programflöde - funktionsanrop

In [50]:
```
print("Första raden")

def calc_double(value):
    new_value = value * 2
    print("värdet på value:", value)
    print("värdet på new_value:", new_value)
    return new_value

def main():
    print("Nu körs main()")
    value = 5
    double = calc_double(value)
    print("Dubbla värdet är", double)

main()
print("Nu är programmet slut!")
```

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
värdet på new_value: 10
Dubbla värdet är 10
Nu är programmet slut!
```

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 1 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

Frames Objects

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 2 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
```

Frames Objects

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 3 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
```

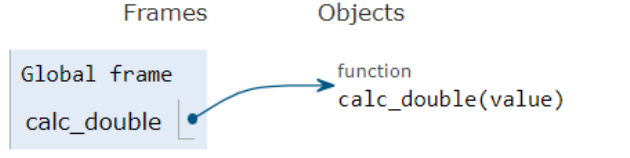

Python 3.6
known limitations

```
 1  print("Första raden")
 2
 3  def calc_double(value):
 4      new_value = value * 2
 5      print("värdet på value:", value)
 6      print("värdet på new_value:", new_value)
 7      return new_value
 8  def main():
 9      print("Nu körs main()")
10      value = 5
11      double = calc_double(value)
12      print("Dubbla värdet är", double)
13
14  main()
15  print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 4 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
```

Frames Objects

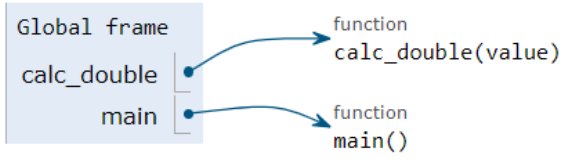

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 5 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
```

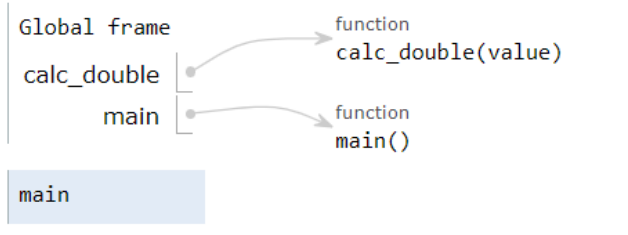


```
main
```

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 6 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
```

Frames Objects

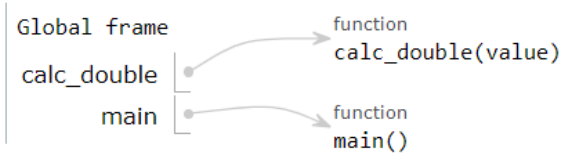

main

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 7 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
```

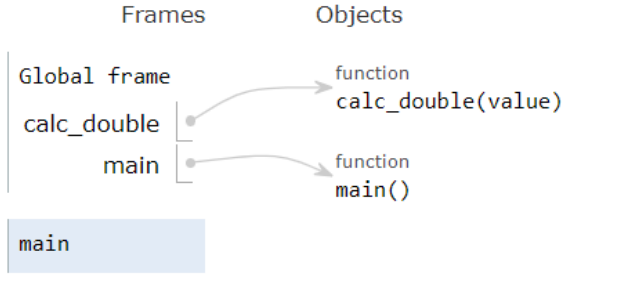


```
main
```

Python 3.6
known limitations

```
 1  print("Första raden")
 2
 3  def calc_double(value):
 4      new_value = value * 2
 5      print("värdet på value:", value)
 6      print("värdet på new_value:", new_value)
 7      return new_value
 8  def main():
 9      print("Nu körs main()")
10      value = 5
11      double = calc_double(value)
12      print("Dubbla värdet är", double)
13
14  main()
15  print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 8 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
```

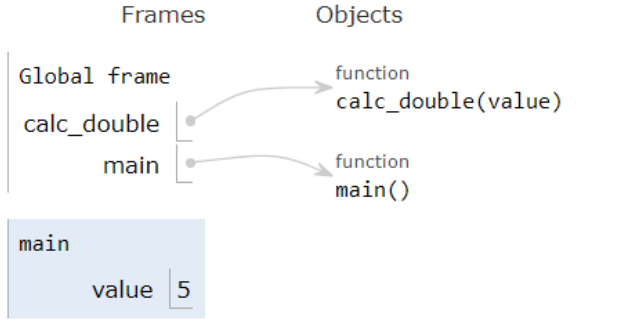

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 9 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
```

Frames Objects

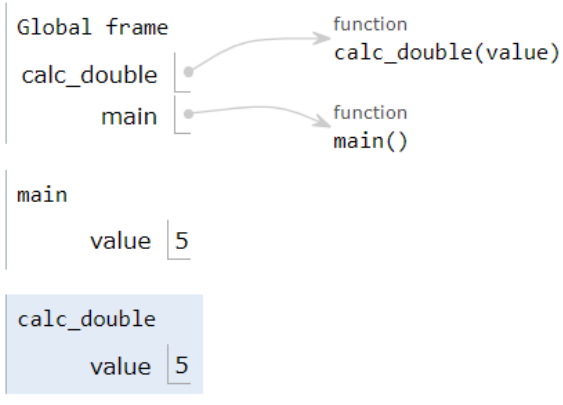

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 10 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
```

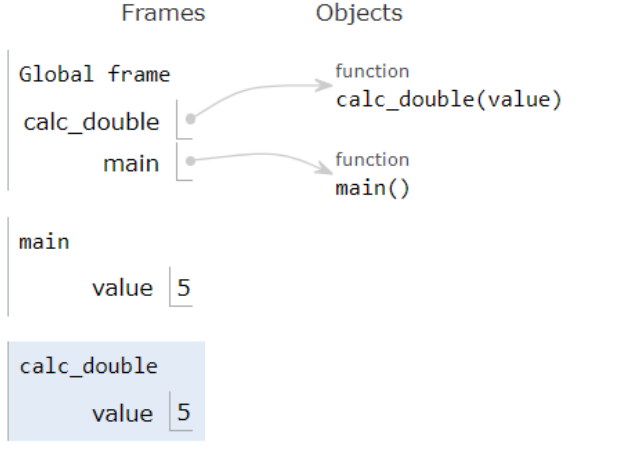

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 11 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
```

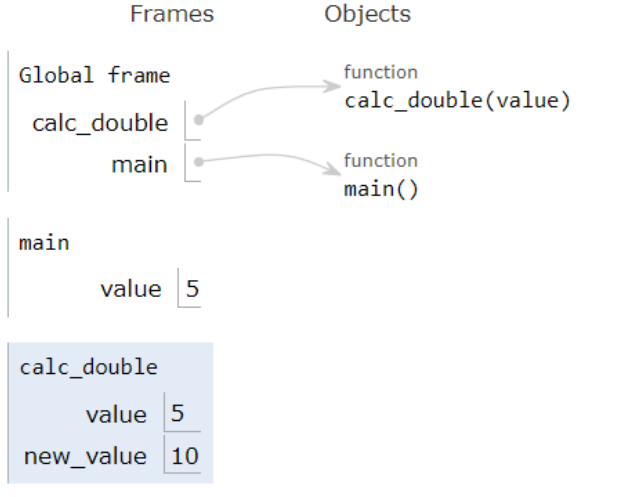

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 12 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
```

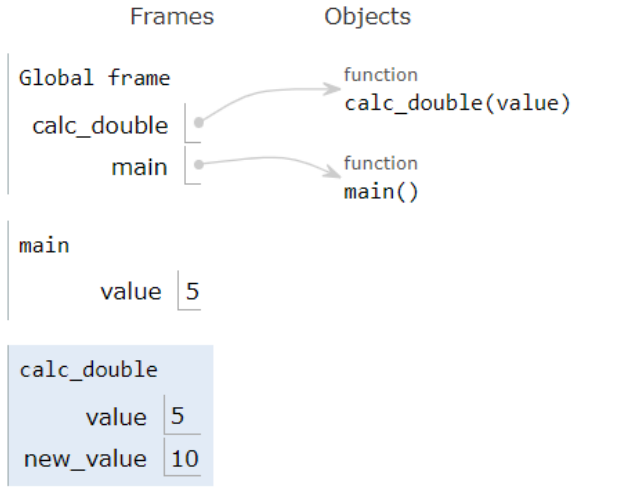

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 13 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
värdet på new_value: 10
```

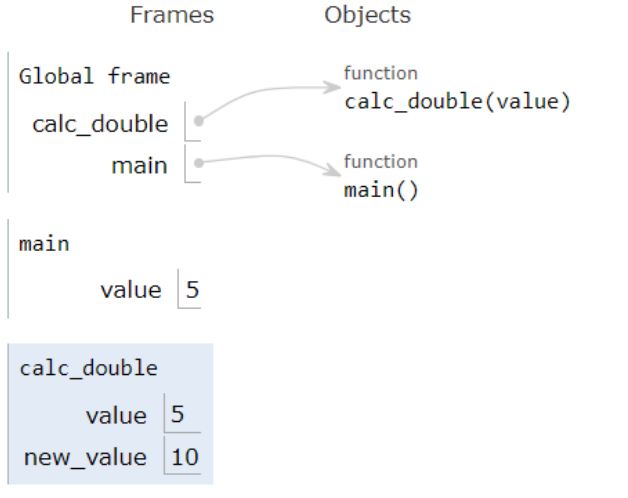

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 14 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
värdet på new_value: 10
```

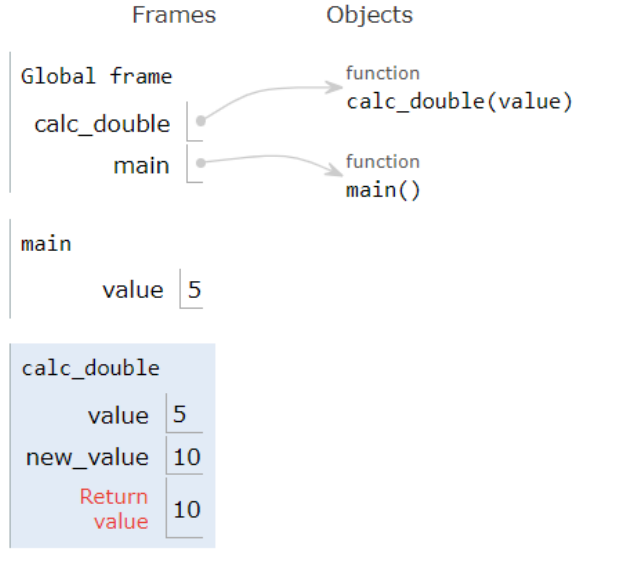

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 15 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
värdet på new_value: 10
```

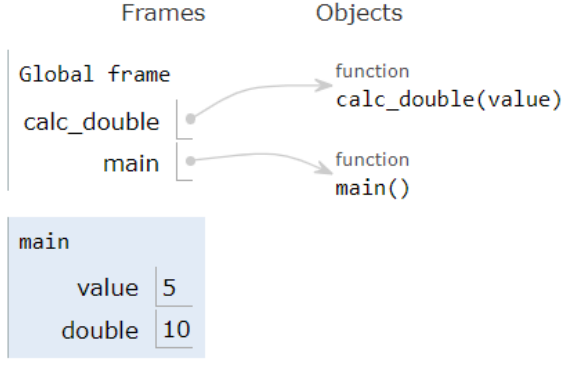

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 16 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
värdet på new_value: 10
Dubbla värdet är 10
```

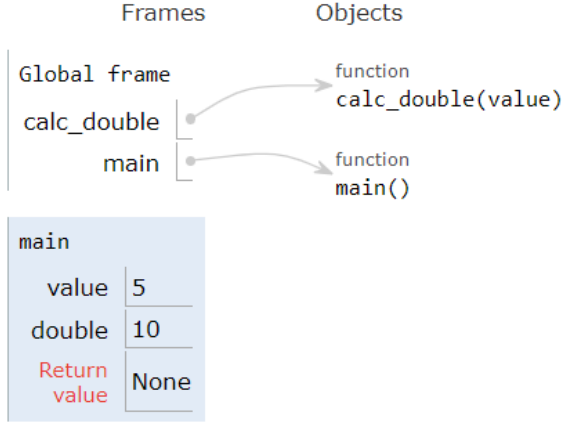

Python 3.6
known limitations

```
1  print("Första raden")
2
3  def calc_double(value):
4      new_value = value * 2
5      print("värdet på value:", value)
6      print("värdet på new_value:", new_value)
7      return new_value
8  def main():
9      print("Nu körs main()")
10     value = 5
11     double = calc_double(value)
12     print("Dubbla värdet är", double)
13
14 main()
15 print("Nu är programmet slut!")
```

Edit this code

line that just executed
next line to execute

<< First | < Prev | Next > | Last >>

Step 17 of 17

Print output (drag lower right corner to resize)

```
Första raden
Nu körs main()
värdet på value: 5
värdet på new_value: 10
Dubbla värdet är 10
```

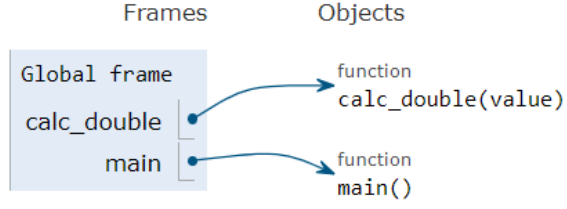

Funktionsanrop - lokala variabler

- När en funktion anropas skapas en ny frame för just det funktionsanropet (eng. *function call*).
- Alla variabler som definieras när funktionen körs tillhör funktionsaropets frame.
- Dessa kallas för **lokala variabler** - variabler som tillhör en ickeglobal frame.
- När körmarkören hoppar från en körande funktion till dess anrop (return), förstörs den frame som hörde ihop med funktionsanropet.

Scope

- Termen "scope" i programmering har att göra med i vilka kontexter saker är giltiga.
- Scopet för en lokal variabel är endast anropets frame.
- Dvs **den lokala variabeln är endast giltig och tillgänglig i funktionsanropets frame**.

Lokal variabel

In [ ]:

```
print("Första raden")

def calc_double(value):
    new_value = value * 2
    print("värdet på value:", value)
    print("värdet på new_value:", new_value)
    return new_value

def main():
    print("Nu körs main()")
    value = 5
    double = calc_double(value)
    print("Dubbla värdet är", double)

main()
# vad händer om försöker skriva ut value här?
print("value:", value)
print("Nu är programmet slut!")
```

In [ ]:

```
main()
print("value:", value)
```

Global och lokal variabel

In [ ]:
```
value = "hejsan"
main()
```

In [ ]:
```
print("value:", value)
```

In [ ]:
```
main()
```

In [ ]:
```
# vad händer om försöker skriva ut value här?
print("value:", value)
print("Nu är programmet slut!")
```

Testning och felsökning

Olika typer av fel

- **Syntaxfel**: Koden bryter mot programspråkets grammatiska regler, exempelvis
    - använda reserverade ord på fel sätt, t.ex. att döpa en variabel till `return` eller en funktion till `if`
    - saknat kolon i slutet av if-sats
- **Runtime-fel**: Fel som uppstår vid körning och resulterar i en krasch, exempelvis
    - Division med 0
    - Försöka läsa en fil som inte existerar
- Logiska fel i programmet, exempelvis
    - Felaktig operatorprioritet, t.ex. råka skriva `x + y * 5` när man menade `(x + y) * 5`
    - *Off-by-one*-fel, t.ex. glömma bort att indexering börjar på 0, inte 1

Spårutskrifter

- Utskrift av variabelvärden
- Utskrift av text för att visa var i koden pythontolken befinner sig

Spårutskrifter

- Utskrift av variabelvärden
- Utskrift av text för att visa var i koden pythontolken befinner sig

- Hur vi skrev ut variabeln `value` på olika ställen för att se vilket värde den hade i en viss kontext

Felsökning av olika typer av fel

- Syntaxfel: kontrollera syntax, antal blanksteg, parenteser, kolon, etc.
- runtime-fel: tolka felmeddelandet, lägg till spårutskrifter
- Logiska fel i programmet: försök att isolera felet, på vilka ställen i koden används variabeln/funktionen som har med felet att göra? Lägg till spårutskrifter.

Felsökning av olika typer av fel

- Syntaxfel: kontrollera syntax, antal blanksteg, parenteser, kolon, etc.
- runtime-fel: tolka felmeddelandet, lägg till spårutskrifter
- Logiska fel i programmet: försök att isolera felet, på vilka ställen i koden används variabeln/funktionen som har med felet att göra? Lägg till spårutskrifter.

- När det är svårt att hitta felet: det är bättre att vara noggrann och dubbelkolla med spårutskrifter än att göra antaganden.

Testning

- Att veta ***hur*** man testar sitt program är en grundläggande och relativt enkel färdighet för en programmerare
- Att veta ***vad*** man ska testa är inte alltid lätt
    - vi vill testa så mycket som möjligt med så få tester som möjligt
    - för att veta vad man ska testa, behöver man alltså ha en förståelse för vad som kan gå fel
    - detta blir lättare med erfarenhet (eftersom man gjort flera typer av fel)

Exempel på hur man kan testa

- Interaktiva anrop
- Fördefinierade funktionsanrop
    - med utskrifter
    - med villkor som skriver ut OK/inte OK
- `assert`-satser
- Ramverk för enhetstester (eng. *unit testing*)
- Läs vidare på https://www.ida.liu.se/~729G46/tips/testa_kod/

Testning med interaktiva anrop

- Kör pythontolken interaktivt
    - `$ python3 -i filnamn.py`
    - `$ ipython3 -i filnamn.py`
- Utför olika anrop till de funktioner du vill testa
- **Fördelar**: kan testa på ett utforskande sätt
- **Nackdelar**: omständigt att upprepa testerna när kodfilen ändrats.

Fördefinierade anrop + utskrifter

- Lägg till testanrop och utskrifter av resultat i kodfilen.
- Kör kodfilen
    - `$ python3 kodfil.py`
- **Fördelar**: Samma test upprepas varje gång som filen körs.
- **Nackdelar**: Behöver studera utskrifterna och avgöra om resultatet är korrekt eller inte.

Fördefinierade anrop + villkorade utskrifter

- Lägg till testanrop och villkor som skriver ut
    - ett meddelande om resultatet är korrekt
    - ett annat meddelande om resultatet är felaktigt
- Kör kodfilen
    - `$ python3 kodfil.py`
- **Fördelar**: Samma test upprepas varje gång som filen körs och utskrifterna berättar om resultatet är korrekt eller inte.
- **Nackdelar**: Lite mer kod

Fördefinierade anrop + villkorade utskrifter

- Lägg till assert-satser
    - `assert funktionsanrop() == korrekt_värde`
- Kör kodfilen
    - `$ python3 kodfil.py`
- **Fördelar**: Samma test upprepas varje gång som filen körs och programmet kraschar om resultatet är fel
- **Nackdelar**: Bör inte användas i produktionskod

Programabstraktion

dela upp ett problem/program i mindre delar genom att skapa funktioner som löser delproblem

Dela upp ett problem i delproblem

- Samma grundidé som i många andra delar av ingenjörskonsten
- Lättare att lösa ett mindre och avgränsat problem än ett stort, komplext problem
- Exempel
    - all konstruktion...
    - hus
    - bilar
    - telefoner
    - datorer

Program- och dataabstraktion

- Programabstraktion
    - nedbrytning av uppgifter och processer
- Dataabstraktion
    - nedbrytning av hur information är strukturerad

Bygga upp ett program med hjälp av funktioner

- Istället för att ha en funktion som gör allt
    - identifiera mönster
    - deluppgifter som förekommer på flera olika ställen i ett program
- Skriv en funktion för varje deluppgift
- Uppdelningen kan vara hierarkisk:
    - Problem A består av delproblemen B och C
    - Problem B består av delproblemen E, F och G
    - Problem C består av delproblemen H, E och I

Välj beskrivande variabelnamn...

In [ ]:

```
i = ""
while i != 'q':
    i = input("Skriv något: ")
    p = None
    h = False
    for c in i:
        if p and p == c:
            h = True
        p = c
    if h:
        print("Det du skrev har upprepade bokstäver i sig!")
    else:
        print("Det finns inga upprepade bokstäver där.")
print("Hej då.")
```

Välj beskrivande variabelnamn...

In [ ]:

```
user_input = ""
while user_input != 'q':
    user_input = input("Skriv något: ")
    prev_char = None
    has_repeated = False
    for curr_char in user_input:
        if prev_char and prev_char == curr_char:
            has_repeated = True
        prev_char = curr_char
    if has_repeated:
        print("Det du skrev har upprepade bokstäver i sig!")
    else:
        print("Det finns inga upprepade bokstäver där.")
print("Hej då.")
```

Vi kan skapa egna abstraktioner med t.ex. funktioner

In [ ]:

```
def has_repeated_char(s):
    prev_char = None
    for curr_char in s:
        if prev_char and prev_char == curr_char:
            return True
        prev_char = curr_char
    return False

user_input = ""
while user_input != 'q':
    user_input = input("Skriv något: ")
    if has_repeated_char(user_input):
        print("Det du skrev har upprepade bokstäver i sig!")
    else:
        print("Det finns inga upprepade bokstäver där.")
print("Hej då.")
```

Kommentarer kan göra det lättare att förstå koden, men bara om de stämmer!

In [ ]:

```
def has_repeated_char(s):
    """Returnera True om upprepade tecken finns i s, annars False."""
    prev_char = None
    for curr_char in s:
        # Kolla om föregående tecken är samma som aktuellt tecken.
        if prev_char and prev_char == curr_char:
            return True
        prev_char = curr_char
    return False

# Fråga användaren om ett ord och berätta om det innehåller upprepade tecken
# eller inte.
user_input = ""
while user_input != 'q':
    user_input = input("Skriv något: ")
    if has_repeated_char(user_input):
        print("Det du skrev har upprepade bokstäver i sig!")
    else:
        print("Det finns inga upprepade bokstäver där.")
print("Hej då.")
```

Exempel (skiss)

In [ ]:

```
def ta_emot_kommando():
    satser
    return kommando

def kommando1():
    satser

def kommando2():
    satser

def utför_kommando(kommando):
    satser

def main():
    while True:
        kommando = ta_emot_kommando()
        utför_kommando(kommando)
```

Exempel (skiss)

In [ ]:

```
def ladda_ordlistor():
    satser
def ladda_ordlista(ordlista):
    satser
def autocomplete_strategi1():
    satser
def autocomplete_strategi2():
    satser
def autocomplete(strategi, ord, ordlistor)
    satser
def välj_strategi():
    satser
def main():
    ordlistor = ladda_ordlistor()
    strategi = välj_strategi()
    while True:
        ord = input("Skriv ett ord: ")
        if ord != "q":
            kompletterat_ord = autocomplete(strategi, ord, ordlistor)
            print(kompletterat_ord)
```

Läsa från textfil

Läsa data från textfil

- Läsning sker sekventiellt
- Olika strategier
    - hela filen som en textsträng
    - en rad i taget, en rad → en sträng
    - hela filen som en lista, varje rad blir ett element i en lista

Förberedelser innan läsning

- Filen måste öppnas för läsning
- Liknelse: undersöka innehåll i en låda från en lagerlokal
    - *ange vilken låda* - ange sökväg till filen
    - *öppna låda för att plocka ut saker* - öppna filen i "läsläge"
    - *plocka fram innehåll* - läs från fil

Läsa in information från en fil

- Funktionen `open` tar in en sträng (namn på fil), och öppnar filen och **returnerar** den öppna filen (speciell datatyp)

In [ ]:
```
file = open(filnamn)
file = open(filnamn, 'r') # read - endast läsning
file = open(filnamn, 'w') # write - skriva över
file = open(filnamn, 'a') # append - lägga till
```

Läsa in information från en fil

- Metoden `.readlines` läser innehållet i filen och **returnerar** det som en **lista av strängar**.
    - (metod: funktion som sitter ihop med ett värde)

In [ ]:
```
file = open("hemligt.txt")
contents = file.readlines()
```

Stänga fil

- Vi stänger en fil när vi är klara med den (praxis, för att undvika diverse problem)

In [ ]:
```
file = open("data.csv")
contents = file.readlines()
file.close()
```

Funktionen repr

- `repr` returnerar sträng inklusive citattecken för att indikera att det är en sträng

In [ ]:
```
print(True)
print("True")
print(repr(True))
print(repr("True"))
```

Sträng- och listmetoder

”Metod”

- En metod är en funktion som hör ihop med ett objekt (mer om detta längre fram i kursen).
- Exempel (vi skriver `datatyp.metod()` för att illustrera, men i normala fall skriver man `variabelnamn.metod()`):
    - `list.append(objekt)`
    - `string.join(list)`
    - `string.index(substring)`

Praktiska strängmetoder

- `str.upper()`
- `str.lower()`
- `str.strip()`
- `str.rstrip()`
- `str.lstrip()`
- `str.split()`
- `str.startswith()`
- `str.endswith()`
- https://docs.python.org/3/library/stdtypes.html#string-methods

Listmetoder

- `list.append()`
- `list.extend()`
- `list.remove()`
- `list.pop()`
- `list.insert()`
- `list.index()`
- `list.sort()`
- `list.count()`
- https://docs.python.org/3/tutorial/datastructures.html#more-on-lists